

THE “ADMINISTRATIVE RESISTANCE” SCALE WITHIN THE ACTIVE “ACTION RESEARCH” METHOD

Oleh Lozynskyi, PhD in Psychology,
Head of the NGO “Lviv Analytical House”, Ukraine, Lviv
E-mail: lviv-forum@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3435-5753>

Problem Statement. From February to May 2026, an empirical socio-psychological study of "administrative resistance" within state institutions in Ukraine was conducted using the Participatory Action Research (PAR) method. Its objective is to identify the degree of readiness of the administrative apparatus—including the Cabinet of Ministers of Ukraine (CMU) and the Ministry of Education and Science of Ukraine (MES), among others—to fulfill obligations regarding the support of education and science. These obligations were undertaken by Ukraine before the European Union within the framework of the EU-Ukraine Association Agreement (2014) and the implementation of the Ukraine Facility program (2024–2027). By signing these international agreements, Ukraine committed to creating favorable conditions for scientific activity and integrating into the European Research Area (ERA). Article 376 (paragraph g) and Article 375 (paragraphs 2 and 3) of the Association Agreement establish Ukraine's normative obligations (represented by the CMU and MES) to ensure financial support for scientific activities. This encompasses not only institutional support but also academic freedom, decent working conditions for researchers, and support for the dissemination of research results (ensuring accessibility and eliminating financial barriers for authors) in accordance with the principles of Open Science in the European Union.

Research Question. The object of this empirical study using the "action research method" is "administrative resistance" (AR) of state institutions (CMU, MES, and other addressees) based on the criterion of readiness to implement reforms versus the continued imitation of reforms (covert sabotage). One type of AR is destructive administrative resistance (an authorial term)—a form of collective opposition by representatives of the administrative apparatus (state and administrative institutions) to changes that threaten established bureaucratic schemes or deprive them of administrative or corrupt advantages.

The empirical tool for evaluating "administrative resistance" consisted of official written appeals from a specialized NGO to the addressee state institutions (CMU, MES, etc.) regarding specific clauses of the Licensing Conditions in CMU Resolution No. 1187, paragraph 38 (2026 revision). These conditions require five publications at the authors' own expense amidst a total deficit of free publication venues, which contradicts Ukraine's obligations under the EU Association Agreement and current Ukrainian legislation. Specifically, these requirements conflict with Articles 22, 24, 43, and 64 of the Constitution of Ukraine; Articles 2-1, 9-1, 125, and 141 of the Labor Code of Ukraine; Article 25 of the Law of Ukraine "On Remuneration of Labor"; Article 1 of the First Protocol to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms; Article 1 of the First Protocol to the European Court of Human Rights (protection of property); and Articles 419 and 420 of the EU-Ukraine Association Agreement.

The data in Table 1 and Table 2 demonstrate the statistical impossibility of meeting licensing publication requirements free of charge. The aforementioned licensing requirements in CMU Resolution No. 1187, paragraph 38 (2026 revision), are not backed by funding and have created a closed service market and a monopoly for commercial publishers in Categories "A" and "B". To meet licensing requirements under the threat of dismissal, researchers are forced to purchase publication services at their own expense (starting from 1,500 UAH for Category "B" journals and from 10,000 UAH per article for Category "A" journals). This contradicts the key principles Ukraine committed to implementing as a candidate for European Union membership in the field of education and science.

Table 1. Analysis of the deficit of free slots in Category "B" professional journals by specialty (data

as of 2026)

Specialty Code & Name	Number of Academic Staff (Publication Need)	Category "B" Journals (Total)	Free Journals (Available)*	Annual Capacity of Free Slots	Deficit Level (Forced Payment)
011 Pedagogy	~28,500	112	4	~1,100	96.1%
051 Economics	~18,200	98	5	~1,400	92.3%
081 Law	~12,400	68	3	~950	92.3%
053 Psychology	~7,600	36	2	~500	93.4%
032 History and Archaeology	~5,200	32	4	~850	83.6%
054 Sociology	~3,800	18	2	~450	88.1%
023 Fine Arts	~3,100	14	1	~220	92.9%
231 Social Work	~2,900	12	1	~250	91.4%
052 Political Science	~2,600	15	2	~400	84.6%
033 Philosophy	~2,400	22	3	~520	78.3%
034 Cultural Studies	~1,900	9	0**	~120	93.7%

*"Available" refers to journals without a "corporate filter" (acceptance of articles only from the institution's own staff) that accept articles through an open competition without an APC (Article Processing Charge). **For Cultural Studies, free slots within generally accessible Category "B" journals are virtually non-existent.

Table 2. Analysis of the deficit of free slots in Category "A" journals (Scopus/Web of Science) by specialty

Specialty Code & Name	Number of Academic Staff (Publication Need)	Category "A" Journals in Ukraine (Total)	Free Category "A" Journals (Available)*	Annual Capacity of Free Slots	Deficit Level (Forced Foreign Currency Expenditure)
011 Pedagogy	~28,500	4	0	160	99.4%
051 Economics	~18,200	8	1	320	98.2%
081 Law	~12,400	3	0	120	99.0%
053 Psychology	~7,600	2	0	80	98.9%
032 History and Archaeology	~5,200	5	1	200	96.1%
054 Sociology	~3,800	2	0	80	97.9%
023 Fine Arts	~3,100	1	0	40	98.7%
231 Social Work	~2,900	1	0	40	98.6%
052 Political Science	~2,600	2	0	80	96.9%
033 Philosophy	~400	3	1	120	95.0%
034 Cultural Studies	~1,900	0	0	0	100.0%

*"Available" refers to journals without a "corporate filter" that accept articles through an open competition without an APC (Article Processing Charge). **In Ukraine, there are no specialized Category "A" journals for Cultural Studies, forcing scholars to exclusively use foreign paid publications.

Experimental Procedure: Participatory Action Research (PAR). PAR is a methodology that integrates scientific inquiry with practical action and the participation of a community (or collective) to address specific social or organizational challenges. As a method for gathering empirical data and a tool for active socio-psychological intervention, "Action Research" involves direct engagement by the researcher with the object of study through a series of cyclical actions:

- **Research Cycle I:** 1-a) problem analysis and planning; 1-b) active communication (oral inquiries, submission of written requests, statements, petitions, etc.); 1-c) observation of the system's reaction and reflection.
- **Research Cycle II:** 2-a) situational analysis and planning; 2-b) active communication (submission of objections, appeals to higher-level authorities, etc.); 2-c) observation of the system's reaction and reflection.
- **Research Cycle III...**

In contrast to traditional research methods, where the researcher remains a detached observer, PAR—within the scope of studying "administrative resistance"—allows for the disclosure of non-public mechanisms that obstruct reforms. It identifies the actual, rather than publicly declared, behavioral strategies of state institutions. To evaluate communication with the addressees, an "Administrative Resistance Scale" was developed, featuring a scoring system from

0 to 5 points (see Table 3).

Table 3. Administrative Resistance Scale

Level	Type of Reaction	Socio-Psychological Characteristics
0	Administrative Aggression	Direct pressure on activists, threats of dismissal, or reprimands.
1	Administrative Ignoring	Lack of response; violation of legal deadlines for citizens' appeals.
2	Minimal Response (Formal)	Formal letters citing legal norms without addressing the substance.
3	Recognition (Stagnation)	Official admission of the problem, but claiming "changes are currently impossible."
4	Constructive Recognition	Including information in plans; promising future changes.
5	Administrative Readiness	Implementing real changes to regulations; abolishing discriminatory clauses.

Evaluation of Communication with State Institutions. The application of the PAR method made it possible not only to diagnose the state of the system but also to investigate the communicative and manipulative techniques used by the administrative resource to evade direct responses to the core of the problem. For ethical reasons, the names of the addressees will remain anonymous.

Table 4. Registry of responses received from the addressees regarding the appeals

Respondent (Subject of Response)	Summary of Responses	Score on the "Administrative Resistance Scale"
Addressee 1	Response to the appeal (dated Feb 14, 2026, Ref. No. 208). Outgoing Ref. No. 21/391-26 dated March 5, 2026. Citations of current regulatory acts (Resolution No. 1187, Law "On Higher Education") without addressing the core issue regarding the financial inability of academic staff to meet these standards. Argumentation Logic: The apparatus of Addressee 1 employs a strategy of "legal formalism," asserting that since requirements exist, they must be fulfilled, while completely ignoring data regarding the 95–100% deficit of free publication slots and international obligations.	"2" Minimal Response / Formal Reply
Addressee 1	Response to the appeal (dated March 4, 2026, Ref. No. 211). Outgoing Ref. No. 1/6614-26 dated April 2, 2026. Demonstrates "administrative deafness," shifting the responsibility for meeting licensing conditions onto Higher Education Institutions (HEIs), thereby legitimizing the coercion of faculty into self-funding these requirements.	"2" Minimal Response / Formal Reply
Addressee 2	Outgoing Ref. No. 44545/3180-4-26/7.2.3 dated April 1, 2026. A "compilation response" aimed at closing the appeal without an actual resolution of the problem; cites current regulations without providing an economic justification for publication costs relative to academic salaries. Shifts responsibility to HEIs and foreign publishers (claiming "free opportunities" exist), ignoring the costs of associated services such as translation and preparation. Demonstrates administrative stagnation, offering no solutions and merely stating the immutability of the current system. Employs a bureaucratic strategy of "procedural substitution": providing a detailed description of "how the law works" instead of answering the fundamental question, "on what grounds must academic staff spend their own funds?"	"2" Minimal Response / Formal Reply
Addressee 3	Formal response characterized by complete distancing from problem resolution, shifting responsibility to Addressee 1. Provides clarifications on general procedures for state registration and anti-corruption expertise without analyzing the substance of the violations regarding the EU Association Agreement and the Labor Code of Ukraine. Demonstrates the tactic of "administrative football," where a legal assessment of the content is replaced by a description of bureaucratic regulations.	"2" Minimal Response / Formal Reply

Table 5. Registry of responses received from higher-level addressees regarding objections

Respondent (Subject of Response)	Outgoing Ref. No. and Date of Response	Summary of Responses	Score on the "Administrative Resistance Scale"
Addressee 4	Ref. No. 34610.4/L/385.7/26/40.2 dated April 1, 2026 (Response to appeal No. 212 dated March 16, 2026)	Recognition of the appeal's admissibility; notification of the commencement of proceedings regarding potential violations of researchers' rights. No final decision made yet; an inquiry was sent to Addressee 1 for explanations. Formal readiness to consider the case on its merits; demonstrates stagnation due to the need for lengthy procedural approvals with other ministries. The appeal was "taken into account," legally documenting the conflict of rights and initiating an investigation into signs of discrimination in the actions of Addressee 1.	"3" Recognition of the Problem / Stagnation
Addressee 1	Ref. No. 1/7106-26 dated April 8, 2026 (Response to appeal No. 215 dated March 20, 2026)	Ignores the core of the problem (the discriminatory nature of requirements lacking funding) and formally cites legal norms. Manipulates the principle of "media freedom," asserting that editorial policy and publication costs are the sole competence of the journals. Contends that legislation does not provide for a separate act regarding the publication mechanism or 100% reimbursement of costs from the budget. Cites Licensing Conditions (paras. 37-38) without proposals for revision. Uses the argument of war to deny the feasibility of changes: stating that funding publications is "questionable" under wartime conditions. This is a hidden form of administrative pressure or manipulation.	Mixture of "1" (Administrative Ignoring) and "2" (Minimal Response / Formal Reply)
Addressee 5	Ref. No. 40049.4/L/385.7/26/40.2 dated April 14, 2026 (Response to appeal No. 217 dated March 31, 2026)	States that the Licensing Conditions are "general in nature" and that publications are only one of several alternative criteria; therefore, no signs of discrimination were established. Claims a lack of authority to interfere in the activities of state bodies or to assess the legality of their decisions. Fully adopted the position of Addressee 1, finding no violations of labor rights. The final document is a legalistic brush-off ("formal reply"). The system protects its own architecture, asserting that the problem is non-existent because the norms are "the same for everyone," while ignoring the real socio-economic context.	"2" Minimal Response / Formal Reply
Addressee 4	Response dated April 6, 2026	Recognition of the importance of the raised issues; initiation of a strategic analysis of corruption risks in the field of higher education, incorporating the provided information. Formal refusal to conduct an anti-corruption expertise of Resolution No. 1187 due to a lack of authority. Expressed gratitude for expert cooperation. Demonstrates the system's readiness for dialogue and the integration of public oversight into future management decisions.	"4" Constructive Recognition / Promise
Addressee 6	Ref. No. 12/22187-26 dated April 8, 2026	Citations of the Law of Ukraine as a form of a formal reply. Lack of a substantive response: notes that Addressee 2 is not an "authority" under Article 15 of the Law on the Protection of Economic Competition, and thus its actions cannot be qualified as anti-competitive actions of an authority. This is a technical avoidance of considering the issue on its merits. Evades responsibility on the grounds that there are "no grounds" to initiate the case and "no justification" regarding the existence of a monopoly position in the scientific publishing services market.	"2" Minimal Response / Formal Reply

Results of Research Cycle II. A significant shift in the rhetoric of Addressee 1 was observed as a result of Research Cycle II. In letter No. 1/7106-26 dated April 8, 2026, the respondent, in addition to standard administrative manipulations through the citation of regulatory decrees, began to employ the following arguments: "The development and adoption of a separate regulatory act regarding the full funding or reimbursement of expenses for scientific publications at the expense of the state budget is not provided for by the legislation of Ukraine. The expediency and appropriateness of developing such an act, especially considering that Ukraine is in a state of war, are questionable" (p. 2, letter No. 1/7106-26 dated April 8, 2026). In other words, Addressee 1 (as the specialized regulator) justifies the refusal to

fulfill Ukraine's international obligations to the European Union regarding the compensation of publication costs—necessary to meet licensing requirements—by citing the state of war or the lack of existing domestic legislation. This change in rhetoric represents a shift toward Level 3: Recognition of the Problem (Stagnation)—an official admission that the problem exists, coupled with the assertion that "changes are currently impossible."

Based on the analysis of the results from the second stage of the experiment, a decision was made to continue the "Action Research" by involving the next hierarchical level of addressees. During Research Cycle III, the following institutions became the addressees: the Vice Prime Minister for European and Euro-Atlantic Integration of Ukraine; the Council of Europe Office in Ukraine; and the Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Education, Science, and Innovation. On April 20, 2026, these entities received written objections regarding the aforementioned formal brush-offs from previous addressees. The experiment is ongoing; written responses are expected in May 2026.

Conclusions. The use of active "Action Research" methods is infrequent in Ukrainian social psychology. These methods were popularized in the social sciences abroad by Kurt Lewin in the mid-20th century; his motto, "if you want to truly understand something, try to change it," became the hallmark of this scientific method. The Action Research method enables individuals and professional communities to overcome the state of "learned helplessness" and exert a systematic influence on systems—a prerequisite for any social transformation and development. It aims to replace destructive models of administrative pressure and ignoring with more realistic and functional models of social interaction. This method is specifically recommended for highly competitive systems in science, education, medicine, entrepreneurship, and management, where "learning organizations" are most likely to survive.

The "Administrative Resistance Scale" proposed in this study helps determine the readiness of administrative structures to implement reforms. Through the process of communication, it clarifies whether these entities remain parasitic structures that merely imitate reform while actually sabotaging necessary changes through destructive administrative resistance, thereby hindering opportunities for development.

References

1. Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part. (Accessed: April 22, 2026). [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text]
2. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of February 29, 2024, establishing the Ukraine Facility. (Accessed: April 22, 2026). [URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj>]
3. Journals by Category and Specialty. (Accessed: March 2, 2026). [URL: <https://nfv.ukrintei.ua/>]
4. Data on Academic and Teaching Staff by Specialty: Information and Analytical System of the Ministry of Education and Science of Ukraine. (Accessed: March 2, 2026). [URL: <https://nauka.gov.ua>]
5. State Statistics Service of Ukraine. (Accessed: March 2, 2026). [URL: <https://ukrstat.gov.ua>]
6. Baum, F., MacDougall, C., & Smith, D. Participatory Action Research. (Accessed: April 24, 2026). [URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC2566051/>]

Lozynskyi, O. (2026). The "Administrative Resistance" Scale within the Active "Action Research" Method. Proceedings of the 12th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference with International Participation "Personality in Extreme Conditions." May 15, 2026. LSULS Publishing House.

Лозинський Олег, кандидат психологічних наук,
керівник ГО «Львівський аналітичний дім».
E-mail: lviv-forum@ukr.net
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3435-5753>

ШКАЛА «АДМІНІСТРАТИВНА РЕЗИСТЕНТНІСТЬ» У ХОДІ АКТИВНОГО «МЕТОДУ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЄЮ»

Постановка проблеми. Впродовж лютого-травня 2026 р. здійснено емпіричне соціально-психологічне дослідження «адміністративної резистентності» державних установ в Україні із застосуванням «методу дослідження дією» (Participatory Action Research). Його метою є *ідентифікація ступеня готовності* адміністративного апарату (Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України ін.) виконувати зобов'язання щодо підтримки освіти і науки, взятих Україною перед Європейським Союзом у контексті виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (2014 р.) та реалізації програми Ukraine Facility (2024-2027 рр.) [1; 2]. Підписавши ці міжнародні Угоди Україна взяла на себе зобов'язання щодо створення *сприятливих умов для наукової діяльності*, інтеграції до Європейського дослідницького простору (ERA). Ст. 376 (пункт g), ст. 375 (пункти 2, 3) Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом встановлюють нормативні зобов'язання України (в особі Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України) забезпечити *фінансову підтримку наукової діяльності*, що включає в себе не лише інституційну підтримку, а й *академічну свободу та гідні умови праці для дослідників, підтримку оприлюднення результатів досліджень* (доступність, усунення майнового цензу для авторів) згідно з принципами «Відкритої науки» в Європейському Союзі (Open Science).

Проблемне питання. За об'єкт емпіричного дослідження «методом дослідження дією» було взято «адміністративну резистентність» («АР») державних установ (Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України та ін. – *адресатів*) за критерієм *готовності здійснювати реформи / чи продовжувати імітацію реформ* (прихований саботаж). Одним з видів «АР» є *деструктивна адміністративна резистентність* (авторський термін) – форма групового опору представників управлінського апарату (державних, адміністративних установ) змінам, що загрожують звичним бюрократичним схемам або позбавляють їх адміністративних, корупційних переваг.

Емпіричним інструментом для отримання оцінки «адміністративної резистентності» виступали офіційні письмові звернення від профільної громадської організації до державних інституцій – **адресатів** (в особі Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України та ін.), щодо окремих пунктів Ліцензійних умов у Постанові КМУ №1187 п.38 у редакції від 2026 р. (5-ть публікацій *власним коштом авторів* в умовах тотального дефіциту безкоштовних публікацій), які суперечать зобов'язанням України в рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та чинному законодавству України, зокрема: ст. 22, 24, 43, 64 Конституції України; ст. 2-1, ст. 9-1, ст. 125, ст. 141 Кодексу законів про працю України; ст. 25 Закону України «Про оплату праці», ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; ст. 1 Першого протоколу до Європейського Суду з прав людини (захист власності); ст. 419, ст. 420 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Дані в табл.1, табл.2 демонструють статистичну неможливість виконання ліцензійних вимог щодо публікацій безоплатно. Вказані ліцензійні публікаційні вимоги у постанові Кабінету Міністрів України №1187 п.38 (у редакції від 2026 р.), не забезпечені фінансуванням й створили замкнений ринок послуг і монопольне становище для комерційних видавництв категорій «А» та «Б». Науковці для виконання ліцензійних вимог під загрозою звільнення змушені власним коштом (від 1500 для журналів категорії «Б», від 10000 грн для журналів категорії «А» за статтю) купувати публікаційні послуги, що суперечить ключовим принципам, які Україна зобов'язалась

імplementувати як кандидат у члени Європейського Союзу у сфері освіти і науки.

Процедура експерименту «Методом дослідження дією» (Participatory Action Research). PAR – це методологія, яка поєднує наукове дослідження з практичними діями та участю громади (або колективу) для розв’язання конкретних соціальних чи організаційних проблем [6].

Табл. 1. Аналіз дефіциту безоплатних місць у виданнях категорії «Б» за спеціальностями (дані станом на 2026 р.)

Шифр та назва спеціальності	К-ть НПП (потреба в публікаціях)	Фахові видання кат. «Б» (всього)	Безоплатні видання (доступні)*	Річна потужність безоплатних місць	Рівень дефіциту (примус до оплати)
011 Педагогіка	~28500	112	4	~1 100	96,1%
051 Економіка	~18200	98	5	~1 400	92,3%
081 Правознавство	~12400	68	3	~950	92,3%
053 Психологія	~7600	36	2	~500	93,4%
032 Історія та археологія	~5200	32	4	~850	83,6%
054 Соціологія	~3800	18	2	~450	88,1%
023 Образотворче мистецтво	~3100	14	1	~220	92,9%
231 Соціальна робота	~2900	12	1	~250	91,4%
052 Політологія	~2600	15	2	~400	84,6%
033 Філософія	~2400	22	3	~520	78,3%
034 Культурологія	~1900	9	0**	~120	93,7%

**Для культурології безоплатні слоти в межах загальнодоступних видань категорії «Б» фактично відсутні.

Табл. 2. Аналіз дефіциту безоплатних місць у виданнях категорії «А» (Scopus/Web of Science) за спеціальностями

Шифр та назва спеціальності	К-ть НПП (потреба в публікаціях)	Журнали кат. «А» в Україні (всього)	Безоплатні журнали «А» (доступні)*	Річна потужність безоплатних місць	Рівень дефіциту (примус до валютних витрат)
011 Педагогіка	~28500	4	0	160	99,4%
051 Економіка	~18200	8	1	320	98,2%
081 Правознавство	~12400	3	0	120	99,0%
053 Психологія	~7600	2	0	80	98,9%
032 Історія та археологія	~5200	5	1	200	96,1%
054 Соціологія	~3800	2	0	80	97,9%
023 Образотворче мистецтво	~3100	1	0	40	98,7%
231 Соціальна робота	~2900	1	0	40	98,6%
052 Політологія	~2600	2	0	80	96,9%
033 Філософія	~ 400	3	1	120	95,0%
034 Культурологія	~1900	0	0	0	100,0%

*Під «доступними» маються на увазі видання, що не мають «корпоративного фільтру» (прийм статей лише від працівників власного ЗВО), маються на увазі видання, що приймають статті за відкритим конкурсом без оплати APC (Article Processing Charge).

**Для культурології в Україні відсутні профільні видання категорії «А», що змушує вчених звертатися виключно до іноземних платних видавництв.

Статистичні дані про: кількість журналів отримані на порталі [3]; кількість НПП за спеціальностями базуються на порталі [4; 5].

«Метод дослідження дією» як спосіб збору емпіричних даних та інструмент активного соціально-психологічного впливу передбачає безпосереднє втручання дослідником в об’єкт дослідження через серію циклічних дій:

- *Дослідницький цикл № I:* 1-а) аналіз проблеми-планування, 1-б) активна комунікація (усне звернення, подання письмових запитів, заяв, клопотань тощо), 1-в) спостереження за реакцією системи та рефлексія.
- *Дослідницький цикл № II:* 2-а) аналіз ситуації-планування, 2-б) активна комунікація (подання заперечень, скарг до інстанцій вищого ієрархічного рівня тощо), 2-в) спостереження за реакцією системи та рефлексія.
- *Дослідницький цикл № III...*

На відміну від традиційних методів досліджень, де дослідник залишається відстороненим спостерігачем, PAR у межах вивчення «адміністративної резистентності» дозволяє виявити неpubлічні механізми гальмування реформ, ідентифікувати *реальні*, а не публічно-декларовані стратегії поведінки державних інституцій. Для оцінки комунікації з адресатами було розроблено

«Шкалу адміністративної резистентності» з оцінкою від 0 до 5 балів (див. табл.3).

Табл. 3. «Шкала адміністративної резистентності»

Рівень	Тип реакції	Соціально-психологічна характеристика
«0»	Адміністративна агресія / Свавілья	Прямий тиск на активістів, погрози звільненням, догани за «порушення етики».
«1»	Адміністративне ігнорування / Глухота	Відсутність будь-яких відповідей, порушення термінів закону «Про звернення громадян».
«2»	Мінімальне реагування (Відписка)	Формальні листи-цитування норм закону без відповіді по суті.
«3»	Визнання проблеми (Стагнація)	Офіційне визнання, що проблема існує, але твердження, що «зміни наразі неможливі».
«4»	Конструктивне визнання (Обіцянка)	Включення інформації до планів, обіцянка змін у майбутньому.
«5»	Адміністративна готовність до змін (Трансформація)	Внесення реальних змін у нормативні акти, скасування дискримінаційних пунктів.

Оцінка комунікації з державними установами. Застосування методу PAR дозволило не лише діагностувати стан системи, а й дослідити комунікативно-маніпулятивні прийоми ухилення адмінресурсу від прямої відповіді по-суті проблеми. Імена адресатів з етичних міркувань ми не називатимемо.

Табл. 4. Реєстр отриманих від адресатів відповідей на звернення

Суб'єкт відповідей на звернення	Відповідь на заяву вихідний номер, дата	Вихідний номер, дата відповіді	Оцінка відповіді за «Шкалою адміністративної резистентності»	Короткий зміст відповідей
Адресат 1	№ 208 від 14.02.2026	Адресат 1 №21/391-26 від 05.03.2026	«2» Мінімальне реагування / Відписка	Цитування чинних нормативно-правових актів (Постанови №1187, Закону «Про вищу освіту») без надання відповіді на суть питання про фінансову неспроможність НПП виконувати ці норми. Логіка аргументації: Апарат Адресата 1 використовує стратегію «правового формалізму» — стверджують, що вимоги існують, тому вони мають виконуватися, повністю ігноруючи дані про 95–100% дефіцит безоплатних місць і міжнародні зобов'язання. Демонстрація «адміністративної глухоти», перекладання відповідальності за виконання ліцензійних умов на ЗВО, легітимізуючи примус викладачів до самофінансування вимог.
Адресат 2	№ 211 від 04.03.2026	Адресат 1 №1/6614-26 від 02.04.2026	«2» Мінімальне реагування / Відписка	Відповідь-компіляція мета якої — закрити звернення без фактичного вирішення проблеми, цитування чинних нормативних актів без надання економічного обґрунтування вартості публікацій відносно зарплати НПП. Перекладає відповідальність на ЗВО та іноземні видавництва (стверджуючи, що існують «безоплатні можливості»), ігнорує вартість супутніх витрат на переклад та підготовку. Демонстрація адміністративної стагнації, не пропонує жодних шляхів вирішення проблеми, констатація незмінності поточної системи. Бюрократична стратегія «процесуального заміщення»: замість відповіді на питання «з якої підстави НПП має витратити на це гроші?» подано детальний опис «як працює закон».
		Адресат 3 №44545/3180-4-26/7.2.3 від 01.04.2026	«2» Мінімальне реагування / Відписка	Формальна відповідь з повним дистанціюванням від вирішення проблеми, перекладання відповідальності на Адресат 1. Роз'яснення загальних процедур державної реєстрації та антикорупційної експертизи, не проаналізувавши по суті порушення Угоди про асоціацію з ЄС та КЗпП. Демонстрація тактики «адміністративного футболу», де правова оцінка змісту підмінюється описом бюрократичного регламенту.

Під час дослідницького циклу № I адресатам було надіслане письмові запити про **проблемне питання** (див. табл.4) і отримано відповіді.

Під час дослідницького циклу № II адресатам вищого ієрархічного рівня було надіслані

письмові заперечення щодо вказаних відписок (див. табл. 5).

Табл. 5. Реєстр отриманих від адресатів відповідей на звернення

Суб'єкт відповідей на звернення	Відповідь на заяву вихідний номер, дата	Вихідний номер, дата відповіді	Оцінка відповіді за «Шкалою адміністративної резистентності»	Короткий зміст відповідей
Адресат 4	№ 212 від 16.03.2026 Зареєстровано 23.03.2026 за реєстраційним номером Л/385.7/26/1	Адресат 4 №34610.4/Л/385.7/26/40.2 від 01.04.2026	«3» Визнання проблеми / Стагнація	Визнання прийнятності звернення, повідомлення про відкриття провадження щодо можливого порушення прав науковців. Не винесення остаточного рішення, направлення запиту до Адресата 1 для отримання пояснень. Формальна готовність розглянути справу по суті, демонстрація стагнації через необхідність тривалих процедурних погоджень з іншими міністерствами. «Взяв до відома», юридично зафіксував наявність конфлікту прав і розпочав власне розслідування по ознаках дискримінації в діях Адресата 1.
		Адресат 1 №1/7106-26 від 08.04.2026	Суміш «1» Адміністративного ігнорування та «2» Мінімального реагування / Відписка	Ігнорує суть проблеми (дискримінаційний характер вимог при відсутності фінансування) і формально цитує норми закони. Маніпуляція принципом «свободи медіа», стверджуючи, що редакційна політика та вартість публікацій - це компетенція видавць. Апеляція, що законодавство не передбачає створення окремого акту щодо механізму публікацій або 100% відшкодування витрат на них з бюджету. Цитування Ліцензійних умов (п. 37-38) без пропозицій щодо їх перегляду. Використання аргументу щодо війни для заперечення доцільності змін: фінансування публікацій є «сумнівною» в умовах війни. Це прихована форма адміністративного тиску або маніпуляції.
		Адресат 4 №40049.4/Л/385.7/26/40.2 від 14.04.2026	«2» Мінімальне реагування / Відписка	Констатація, що вимоги Ліцензійні умови є «загальними за характером», наявність публікацій - лише один із багатьох альтернативних критеріїв, тому ознак дискримінації не встановлено. Вказівка, що не має повноважень втручатися в діяльність державних органів або надавати оцінку законності їх рішень. Повністю прийняв позицію Адресата 1, не знайшовши порушень трудових прав. Підсумковий документ є юридичною відпискою. Система захищає власну архітектуру, стверджуючи, що проблема відсутня, оскільки норми «однакові для всіх», ігноруючи реальний соціально-економічний контекст.
Адресат 5	№ 215 від 20.03.2026	Адресат 5 №230-12/22187-26 від 06.04.2026	«4» Конструктивне визнання / Обіцянка	Визнання важливості порушених питань, ініціювання початку стратегічного аналізу корупційних ризиків у сфері вищої освіти, з включенням отриманої інформації. Формальна відмова у проведенні антикорупційної експертизи Постанови № 1187 через відсутність повноважень. Вдячність за експертну взаємодію. Готовність системи до діалогу та інтеграції громадського контролю у майбутні управлінські рішення.
Адресат 6	№ 217 від 31.03.2026	Адресат 6 №130-29.3/07-4328e від 08.04.2026	«2» Мінімальне реагування / Відписка	Цитування норм ЗУ, як форми відписки. Відсутність відповіді по суті: зазначає, що Адресат 2 не є «органом влади» в розумінні ст. 15 Закону про захист економічної конкуренції, а отже, його дії не можуть бути кваліфіковані як антиконкурентні дії органу влади. Це є технічним уникненням розгляду проблеми по суті. Уникнення відповідальності з підстави, що «відсутні підстави» для початку розгляду справи, «відсутні обґрунтування» щодо наявності монопольного становища на ринку науково-видавничих послуг.

Наслідком дослідницького циклу № II є помітна зміна риторики Адресата 1, який у листі №1/7106-26 від 08.04.2026 р. окрім звичних адміністративних маніпуляцій з цитуванням норм постанов почав маніпулювати такими аргументами: «Розроблення та прийняття окремого нормативно-правового акту щодо стовідсоткового фінансування чи відшкодування витрат за наукові публікації за рахунок коштів державного бюджету *не передбачено законодавством України*. Доцільність і доречність розроблення такого акту особливо з урахуванням того, що *Україна перебуває в стані війни, є сумнівними*» (стор. 2, лист №1/7106-26 від 08.04.2026). Іншими словами Адресат 1 (як профільний регулятор) захищає свою відмову виконувати міжнародні зобов'язання України перед Європейським Союзом в частині компенсації науковцям понесених публікаційних витрат для виконання ліцензійних вимог тим, що: *йде війна, або це не передбачено законодавством України*. Вказана зміна риторики є певним зрушенням у напрямку: «3»-визнання

проблеми (стагнація); офіційне визнання, що проблема існує, але твердження, що зміни наразі неможливі».

З огляду на проведений аналіз здобутих результатів другого етапу експерименту було прийнято рішення продовжити «дослідження дією» із залученням наступного ієрархічно рівня адресатів. Під час *дослідницького циклу № III адресатами* стали інституції: Віце-прем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України; Представництво Ради Європи в Україні; Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, які 20.04.2026 р. отримали письмові заперечення щодо вказаних відписок адресатів. Експеримент ще триває, письмові відповіді надійдуть у травні 2026 р.

Висновки. Використання активних «методів дослідження дією» не часто використовується в українській соціальній психології. Закордоном у соціальних науках їх почав популяризувати Курт Левін у середині ХХ ст.: «якщо ви хочете по-справжньому зрозуміти щось, спробуйте це змінити» - стало девізом цього наукового методу. «Метод дослідження дією» дозволяє людям та професійним спільнотам долати стан «завченої безпорадності», здійснювати систематичний вплив на системи, без якого неможливі жодні соціальні трансформації та розвиток, добиватись заміни деструктивних моделей адміністративного тиску/ігнорування на більш реалістичні і функціональні моделі соціальних взаємодій. Цей метод рекомендується, зокрема для висококонкурентних систем науки, освіти, медицини, підприємництва, менеджменту та ін., де виживають «системи та організації, що самонавчаються».

Запропонована нами «Шкала адміністративної резистентності» допомагає визначити рівень *готовності* адміністративних структур здійснювати реформи, у процесі комунікації зрозуміти чи вони залишаються паразитарними структурами, що лише імітують реформи, а у дійсності саботують необхідні зміни, проявляючи *деструктивну адміністративну резистентність*, не даючи можливостей для розвитку.

Список літератури:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. (дата звернення 22.04.2026). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
2. Регламент (ЄС) 2024/792 Європейського Парламенту і Ради. 29.02.2024 г. про створення Українського Фонду. (дата звернення 22.04.2026). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj>
3. Журнали за категорією та спеціальністю. (дата звернення 02.03.2026). URL: <https://nfv.ukrintei.ua/>
4. Дані науково-педагогічних працівників за спеціальностями: інформаційно-аналітична система МОН (дата звернення 02.03.2026). URL: <https://nauka.gov.ua>
5. Державна служба статистики України (дата звернення 02.03.2026). URL: <https://ukrstat.gov.ua>
6. Fran Baum, Colin MacDougall, Danielle Smith. Participatory action research (дата звернення 24.04.2026). URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC2566051/>

Лозинський О. Шкала «адміністративна резистентність» у ході активного «методу дослідження дією» // Матеріали XII-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Особистість в екстремальних умовах» 15.05.2026. В-во ЛДУБЖД, 2026.